

Helyi tanterv

Magyar nyelv és irodalom

5-6. évfolyam

Törvényi háttér

5/2020 (01.30.) Korm.rendelet

A Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló
110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításáról

Magyar Közlöny 17.

Az Oktatási Hivatal által javasolt Kerettanterv alapján

Készítette: Feketéné Besenyei Marianna

Lakner Gabriella

Lengyelne Kocsis Noémi

2020.

5-6.évfolyam

Az alapfokú képzés második szakaszában, az 5–6. évfolyamon, a nevelésnek-oktatásnak többszörös feladata és célja van:

- cél, hogy a diákok megértsék a nemzet, a szűkebb közösség és az egyes ember kapcsolatát. Megismerjék kultúrájukat, annak gondolati, erkölcsi tartalmait, esztétikai értékeit. Ennek révén szellemileg és érzelmileg is kötődjenek ahhoz. Elengedhetetlen, hogy ebben a képzési szakaszban a tanulók biztos szövegértésre tegyenek szert.
- Őrizzék meg kíváncsiságukat, nyitottságukat, s váljanak olvasó emberekké. Olyan olvasó emberekké, akik a képzési szakasz végére már a művek elsődleges jelentése mögé látnak, azaz többféle olvasási és értelmezési stratégiával rendelkeznek, az általuk olvasott szövegeket képesek mérlegelve végiggondolni. Össze tudják kapcsolni a már meglévő ismereteiket az olvasott, hallott vagy a digitális szövegek tartalmával, képesek meglátni és kiemelni az összefüggéseket.
- Cél a gondolkodásra tanítás – a tanulók kíváncsiságának és alkotókedvének megtartásával.
- A tantárgy tanításának kiemelt célja a tanulók műveltségi szintjének folyamatos növelése, melynek révén korosztályuknak, érettségüknek megfelelő ismeretekkel rendelkeznek, s ezeket az ismereteket rendszerben látják, értelmezni tudják azokat.
- Kreativitásuk olyan szintű fejlesztése, hogy az általuk tanult műfajokban, szövegtípusokban – a magyar nyelv és helyesírás szabályait tudatosan alkalmazva – képesek legyenek rövid szövegeket alkotni. Fejlődjék szókincsük, kifejezőkészségük. Az egyéni képességeikhez mérten tagolt, rendezett, áttekinthető írásképpel, egyértelmű javításokkal alkossanak megfelelő tartalmú és szerkezetű, hagyományos és digitális fogalmazásokat. Fejlődjék digitális kompetenciájuk.
- Cél, hogy a diákok különböző kommunikációs helyzetekben, szóban és írásban is helyesen, szabatosan ki tudják fejezni önmagukat. Az anyanyelvi ismeretek mindenekelőtt a nyelvhasználat tudatosítását és fejlesztését szolgálják, ide értve a tudatos szövegértési stratégiák kialakítását és a kommunikációs helyzethez illő megnyilatkozást, a toleráns nyelvhasználatot.
- Ismerjék a tananyag által előírt memoritereket, azokat értőn elő tudják adni.
- Elérendő cél az önfejlesztés igényének kialakítása a tanulóknál. Az irodalmi művek sokfélesége biztosítja kíváncsiságuk felkeltését és megtartását, önmaguk megértésének lehetőségét.
- Kiemelt feladat a tanulók segítése a tanulás tanulásában.

Az órakeret minimum 80%-át a törzsanyagra kell fordítani. Az órakeret 20%-át a szaktanár választása alapján a tananyagok mélyebb, sokszínűbb tanítására, ismétlésre, gyakorlásra vagy a tanórán kívüli tudásszerzésre (múzeumlátogatás, színházi előadás megtekintése, előadó

meghívása), kompetenciafejlesztésre, projektmunkák megalkotására lehet felhasználni. A választást segítő javaslatok a részletesen szabályozott kötelező törzsanyag mellett találhatóak. Ha a szaktanár úgy ítéli meg, hogy az órakeret 100%-át a törzsanyag tanítására kell fordítania, lemondhat a választás lehetőségéről.

A törzsanyag órai feldolgozása kötelező.

A tananyag felépítésében is kettős szervező elv érvényesül. A képzési szakasz első felében (5–6. osztály) **témák, motívumok** uralják a tananyagot. Ezek biztosítják az egyes tanulási szakaszok közötti átmenetet, az alapkompenciák és a gondolkodás fejlesztését.

Cél, hogy a tanulók megismerjék a magyar és a világirodalom nagy korszakait, művelődéstörténeti szakaszait, az irodalmat a történelmi-társadalmi folyamatok részeként is lássák, és ismereteiket össze tudják kötni más tantárgyak tananyagaival. Ebben a képzési szakaszban válik feladattá az irodalmi műfajok megismerése és a műfaji sajátosságok, elbeszélésmódok felismerése. Ekkor ismerkednek meg az alapvető verstani és stilisztikai jellegzetességekkel is.

Az 5–6. évfolyamon az anyanyelvi kultúra oktatásában alapvető cél és feladat az alsóbb évfolyamokon megalapozott szövegértés, szövegalkotás képességének továbbfejlesztése, újabb technikák, stratégiák megismerése és alkalmazása.

Kiemelt cél a tanulók szövegalkotási képességének fejlesztése: tudjanak fogalmazni különböző kommunikációs helyzeteknek megfelelő szóhasználatú és jelentésű szövegtípusokban, gyakorolják a szövegalkotást. Folyamatosan fejlődjenek íráskészségük, helyesírásuk.

Fontos cél, hogy a tanítási szakasz két éve alatt megalapozó tudást szerezzenek anyanyelvről, törekedjenek arra, hogy anyanyelvüket szóban és írásban színvonalasan, a szöveggörnyezetnek és korosztályuknak megfelelően használják. Továbbá fejlődjenek ki az igényük a pontos és szabatos nyelvhasználatra.

A tudatos nyelvhasználat alapja az anyanyelv ismerete, a grammatikai ismeretek szövegközpontú elsajátítása. Ezek birtokában lehetséges a nyelvhasználattal kapcsolatos gyakorlati képességek fejlesztése. A hagyományos grammatikaoktatást szövegbe ágyazottan, a szövegek értelmezésében, a szövegalkotásban érdemes elsajátítaniuk.

Az 5-6. évfolyam nyelvtanoktatása elsősorban a helyesírás tudatosítására, a szövegértésre, a hagyományos és digitális kommunikáció-fejlesztésre összpontosít, illetve a nyelvi rendszer megismerésének kezdeti szakaszára (hangok, szavak, szóelemek). A nyelvi oktatás középpontjában a szövegértés és a szövegalkotás tanítása áll.

Az 5–6. osztály irodalomoktatásának alapvető célja, hogy megőrizze és tovább szélesítse az alsó tagozaton megalapozott szépirodalmi érdeklődést és tudást. A tanulók olyan szövegekkel találkoznak, amelyek témáiknál fogva hozzájárulnak személyiségük kibontakozásához, fejlődéséhez, tudatosítják nemzetükhöz, kisebb közösségükhöz tartozásukat, továbbá, amelyek megőrzik kíváncsiságukat, játékoságukat s olvasó, gondolkodó, közösségük iránt elkötelezett emberekké teszik őket. Mindezekben a drámajátéknak mint anyagfeldolgozási módnak kitüntetett szerepe van.

Az 5–6. évfolyam tananyagai a következő nagy témák köré rendeződnek:

- Család, otthon, nemzet
- Petőfi Sándor: János vitéz
- Szülőföld, táj
- Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk
- Választható magyar ifjúsági vagy meseregény
- Hősök az irodalomban
- Arany János: Toldi
- Szeretet, hazaszeretet, szerelem
- Gárdonyi Géza: Egri csillagok
- Választható világirodalmi ifjúsági regény

A témakörök tanításának célja a közvetlen személyes otthon fogalmán túl a tágabb értelemben vett kultúra mint otthon felfedeztetése. A tanulónak meg kell értenie és élnie a nemzeti, illetve a tágabb, saját kultúrkör ünnepeit (pl. egyéni és családi ünnepek, anyák napja, regionális ünnepek, karácsony).

Fontos ismernie e kulturális hagyománynak alapvető műveit. A szövegek ilyen irányú megközelítése segíti a tanulót annak felismerésében is, hogy az irodalmi művek nem csupán távoli történetek, hanem ezek a szövegek saját élete kérdéseivel is kapcsolódnak.

Továbbra is fontos cél, hogy kultúránkat, annak alapvető alkotásait, bennük példateremtő hőseit megismerje, olvasó, a szöveg több rétegét megértő diákká váljon. A képzési szakasz végén már elvárt néhány szakirodalmi kifejezés (műfaj, szókép, alakzat, verselés) biztonságos ismerete. A tanulónak – korosztályának megfelelő szinten – már értenie és értelmeznie kell ezeket a műveket. Véleményét írásban és szóban is meg kell tudnia fogalmazni. Az órákon feldolgozandó szövegek nemzeti kultúránk alapját képező művek, továbbá a kortárs gyermekirodalom alkotásai.

A képzésnek ebben a szakaszában az irodalomtudomány fogalmai csupán olyan mértékben játszanak szerepet, amennyire azok a szövegek megértéséhez, feldolgozásához szükségesek.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK ÉS MUNKAFORMÁK AZ 5–8. ÉVFOLYAMON

Tanítási-tanulási stratégiák

A tanár a tananyag típusához, illetve az általa tanított diákközösséghez, iskolája programjához és technikai felszereltségéhez igazítva választhat több oktatási stratégia közül. A hagyományos, tanárközpontú oktatási, tanulási stratégiákat javasolt bizonyos tananyagrészekre szorítani: korszakok, korstílusok, filozófiai irányzatok stb. A tananyagok feldolgozásában döntően a tanulóközpontú, kooperatív munkaformák alkalmazása javasolt. Fontos, hogy a tanórák változatosak, s ezáltal is motiválók legyenek.

A képzés 2. szakaszának 1–2. évében (5–6. évfolyam) a tanár-diák párbeszéd mellett kitüntetett szerepet kap a tanulócsoporthoz tartozók között létrejövő párbeszéd, a csoportban kibontakozó kreatív alkotómunka, az önálló munkavégzés, tanulás kialakítása.

A képzés 2. szakaszának 3–4. (7–8. évfolyam) évében a játékosítás és a kooperatív tanulási-tanítási módszerek mellett az önálló tanulási módszerek kialakítása javasolt (önálló kutatómunka, beszámoló készítése, előadása, önálló jegyzetelés tanítása, tanulási módszerek tanítása).

Tanulásszervezési módok

Javasolt tanulásszervezési módok: a gamifikáció, a hagyományos játékok adaptálása, illetve a digitális játékok felhasználása, létrehozása a tananyag feldolgozásában. A reflektív és interaktív módszerek alkalmazása (szakaszos olvasás, kooperatív csoportmunkák, projektmunkák, drámajátékok, újságszerkesztés, stb.) a gyerekek motiváltságát növeli. A tanárközpontú és a diákközpontú, az „analóg” (egy munkafolyamat uralja az órát) és a digitális módszereknek (IKT-alapú, párhuzamos munkafolyamatok) összekapcsolása egy órán belül is lehetséges. A frontális tanításnak is van létjogosultsága, ha az nem uralja az egész tanítási folyamatot.

Fontos szerepe van az osztálytermen kívüli tanulásnak (színház- és múzeumlátogatás, könyvheti események, stb.), egyes tanulási-tanítási munkaszakaszban a jelenség alapú oktatásnak, azaz a különböző tanulási területek összekapcsolásának.

Oktatási módszerek

Az oktatási módszerek közül javasoltak: az előadás, a magyarázat, az elbeszélés, a játékosítás, a szerepjátékok, házi feladatok. Az irodalmi művek és a filmek összekapcsolása, az irodalmi alkotások és filmes adaptációk összevetése, jelenetek dramatikus ábrázolása. Meseírás, jelképek értelmezése fürtábrával. Digitális projektek; gondolatterképek; hagyományosan vagy digitális applikációkkal megrajzolt szereplők, szereplőkapcsolatok; előadások, stb. Irányított szempontok alapján szövegértési és szövegalkotási gyakorlatok. Digitális és hagyományos szótárak, szakirodalmi művek használata (Szimbólumtár, Szinonima szótár, A magyar nyelv értelmező szótára, stb.).

Munkaformák

A munkaformák közül a frontális osztálymunka használata mellett elsősorban a páros munka, a csoportmunka, az egyénre szabott (individualizált) munkaforma és a differenciált tananyagfeldolgozás javasolt.

AZ 5-6. ÉVFOLYAM TANANYAGTARTALMA:

Magyar nyelvtan	
TÖRZSANYAG (óraszám 80%-a)	AJÁNLOTT TANANYAG
I. Kommunikáció alapjai	
A jelek világa	Az országunk jelképeinek eredete
A kommunikáció fogalma, tényezői	Történelmi jelképeink értelmezése
A kommunikáció nem nyelvi jelei	A kommunikációs illemszabályok tudatosítása (üdvözlési szokások, SMS, chat)
A kommunikációs kapcsolat	
A beszélgetés	
II. Helyesírás, nyelvhelyesség – játékosan	
Hang és betű, az ábécé	Megelevenedett ABC (rajzok)
Betűrend, elválasztás	Beszédtechnika
Helyesírásunk alapelvei: a kiejtés elve	Nyelvtörők
Helyesírásunk alapelvei: a szóelemzés elve	A magyar helyesírás értelemtükröző és értelem-megkülönböztető szerepe
Helyesírásunk alapelvei: a hagyomány elve	
Helyesírásunk alapelvei: az egyszerűsítés elve	Helyesírási szótárak és helyesírási tanácsadó portálok használata
III. Állandósult szókapcsolatok	
Szólások	A magyar szólások, szóláshasonlatok, közmondások eredete: O. Nagy Gábor: Mi fán terem?, Kiss Gábor (Szerk.): Magyar szókinccstár Az állandósult szókapcsolatok szerepe a szövegépítésben (jelentésbeli és stilisztikai többlet) A digitális kommunikáció állandósult szókapcsolatai és azok stilisztikai, jelentésbeli kifejezőereje
Szóláshasonlatok	
Közmondások	
Szállóigék	
Köznyelvi metaforák	
IV. A nyelvi szintek: beszédhang, fonéma, szóelemek, szavak, szóösszetételek	
Hangképzés, fonéma	A hangképzés biológiája – digitális anyagok
A magánhangzók csoportosítása	Beszédtechnika
Magánhangzótörvények:	Madarak népnyelvi megnevezésének és hangjuknak összehasonlítása
Hangrend	
Illeszkedés	A személynévadás esztétikája
Mássalhangzótörvények:	Az összetett szavak kialakulása, jelentésváltozása, nyelvhelyességi kérdések
Részleges hasonulás	
Írásban jelöletlen és jelölt teljes hasonulás	Idegen elemű összetett szavak és nyelvhelyességi kérdéseik
Összeolvadás	A szótő és a toldalékok helyes használata
Rövidülés	

Kiesés	Nyelvi játékok: szóalkotási módok
A szavak szerkezete:	
Egyszerű és összetett szavak	
Szótő és toldalékok A képző, a jel, a rag	
V. Hangalak és jelentés	
Egyjelentésű szavak	A hangalak és a jelentés szerepe az írásbeli és szóbeli megnyilatkozásban Nyelvi humor Hangutánzó szavak a tanult idegen nyelvben
Többjelentésű szavak	
Azonos alakú szavak	
Rokon értelmű szavak	
Ellentétes jelentésű és hasonló alakú szavak	
Hangutánzó, hangulatfestő szavak	
VI. Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	
Felelet, szóbeli beszámoló, vázlat	Az írásbeli megnyilatkozások műfajai, műfaji jellegzetességei A szövegalkotás fázisai A szövegalkotás mint tanulási módszer Kreatív írás
A leírás	
Az elbeszélés	
A párbeszéd	
A levél (hagyományos, elektronikus)	
A plakát, a meghívó	
A jellemzés	
VII. Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei	
A hagyományos és digitális könyv- és könyvtárhasználat	Elméleti tananyag helyett gyakorlati feladatokat javasolunk: könyvtárak, múzeumok, kiállítások felkeresése, megtekintése
Sajtótermékek jellemző jegyei	
VIII. Szófajok a nagyobb nyelvi egységekben: a mondatokban és a szövegben. A szófajokhoz kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi, szövegalkotási, szövegértési tudnivalók	
Szóelemek, szófajok	Tulajdonnevek köznevesülése Köznevek tulajdonnévvé válása Történelmi ragadványnevek Melléknevek főnevesülése Melléknevek metaforikus jelentése Emberi tulajdonságok megjelenése az állandósult szókapcsolatokban A számnevek megjelenése az állandósult szókapcsolatokban, mondókákban Karinthy Frigyes: Tegeződés Többszófajúság
Az ige fogalma	
Az igeidők	
Az igemódok	
Az ige ragozása	
A leggyakoribb igeképzők	
Az igék helyesírása	
A határozószó	
A főnév	
Személynevek és helyesírásuk	
A földrajzi nevek és helyesírásuk	

Az állatnevek, égitestek, márkanevek és helyesírásuk	Szófajváltás Az állandósult szókapcsolatok és a szófajok Az igenevek kapcsolata a többi szófajjal A névmások szerepe a mondat- és szövegépítésben Hagyományos és digitális helyesírási szótárak és portálok használata A szófajok használatának nyelvhelyességi kérdései
Az intézménynevek, címek, díjak és helyesírásuk	
A melléknév	
A melléknevek helyesírása	
A számnév	
A számnév helyesírása	
A névmások	
A személyes és birtokos névmás	
A kölcsönös és visszaható névmás	
A mutató és kérdő névmás	
A vonatkozó, határozatlan és általános névmás	
Az igenevek: A főnévi igenév A melléknévi igenév A határozói igenév	
Viszonyozók, mondatszók	

Irodalom	
TÖRZSANYAG (óraszám 80%-a)	AJÁNLOTT MŰVEK
I. Család, otthon, nemzet	
Weöres Sándor: Ó, ha cinke volnék	Nemes Nagy Ágnes: Bors néni könyve - részletek
Petőfi Sándor: Egy estém otthon Füstbe ment terv Magyar vagyok	Móra: Csalóka Péter Petőfi Sándor: Arany Lacinak
Arany János: Családi kör	Ágh István: Virágosat álmodtam
Kányádi Sándor: Nagyanyó-kenyér	Kányádi Sándor: Befagyott a Nyárád
Fehérlófia	
Az égisz fa (magyar népmese)	Tündérszép Ilona és Árgyelus
Arany János: Rege a csodaszarvasról	Attila földje (népmese)
Görög mítosz: Daidalosz és Ikarosz	
Bibliai történetek A világ teremtése	Az Édenkert története József Attila: Betlehemi királyok

Noé, Jézus születése, A betlehemi királyok	Jókai Mór: Melyiket a kilenc közül? Dávid és Góliát, további bibliai történetek
II. Petőfi Sándor: János vitéz	
III. Szülőföld, táj	
Petőfi Sándor: Szülőföldemen	Petőfi Sándor: Távolból
Petőfi Sándor: Az alföld	Ady Endre: Föl-földobott kő
Petőfi Sándor: Úti levelek (részlet)	
Nagy László: Balatonparton	
Weöres Sándor: Tájkép	
IV. Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk	
V. Választható magyar ifjúsági vagy meseregény	
Móra Ferenc: Csilicsali Csalavári Csalavér Szabó Magda: Tündér Lala Fekete István: A koppányi aga testamentuma Fekete István: Bogáncs (Egy kiválasztása kötelező.)	
<i>V.1. Hagyomány és irodalom</i>	
Arany János: Mátyás anyja	Szimónidész: A thermopülei hősök sírfelirata
Arany János: A walesi bárdok	
Hősök–mondák:	
• <i>Beckó vára vagy Csörsz árka</i> • <i>Szent László legendája vagy Lehel kürtje</i> <i>A párok közül az egyik kötelező, a másik a választható művek közé kerül.</i> • <i>Kittenberger Kálmán: Oroszlánvadászataimból (részlet) vagy Széchenyi Zsigmond: Csui (részlet)</i> <i>(Választható)</i> • <i>Torna vára (Felvidék) vagy Tordai hasadék (Erdély) vagy A Lendvai vár (Muravidék) vagy délvidéki Mátyás-mondák</i> <i>(A felsoroltak közül az egyik kötelező. Lehetőség van arra, hogy a tanárok a saját régiójuk VI. Hősök az irodalomban mondáit válasszák.)</i>	
<i>V.2. Irodalom és mozgókép</i>	
Fazekas Mihály: Lúdas Matyi	
VII. Arany János: Toldi	
VIII. Szeretet, hazaszeretet, szerelem	
Bibliai történetek Mária és József története Jézus tanítása a gyermekekről	Ady Endre: Karácsony Dsida Jenő: Itt van a szép karácsony Juhász Gyula: Karácsony felé

(karácsonyi ünnepkör)	Fekete István: Róráté Kányádi Sándor: Hattyúdal Reményik Sándor: A karácsonyfa énekel
Kölcsey Ferenc: Himnusz	Lázár Ervin: Az élet titka (Eredeti üzenet)
Vörösmarty Mihály: Szózat	Radnóti Miklós: Nem tudhatom
Petőfi Sándor: Honfidal	Szendrey Júlia: Magyar gyermek éneke
	Irodalom és mozgókép Hollós László–Dala István: Szerelmes földrajz/ vagy Rockenbauer Pál: Másfélmillió lépés Magyar- országon (részlet, lehetőleg a saját régió- ról)
Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kére- lem	Kőmíves Kelemen Szerelem a népdalokban:
Petőfi Sándor: Reszket a bokor, mert...	Tavaszi szél vizet áraszt
Radnóti Miklós: Bájoló	A csitári hegyek alatt
IX. Gárdonyi Géza: Egri csillagok	
X. Választható világirodalmi ifjúsági regény	
Daniel Defoe: Robinson Crusoe vagy Antoine de Saint-Exupéry: A kis herceg	

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK:

Petőfi Sándor: János vitéz
Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk
Választható magyar ifjúsági vagy meseregény (a táblázatban felsorolt művek közül a szak- tanár jelöli ki)
Arany János: Toldi
Gárdonyi Géza: Egri csillagok
Választható világirodalmi ifjúsági regény (a táblázatban felsorolt művek közül a szaktanár jelöli ki)

MEMORITEREK:

Weöres Sándor: Ó, ha cinke volnék
Petőfi Sándor: János vitéz (részletek)
Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem

Arany János: Rege a csodaszarvasról (részlet)
Arany János: Családi kör (részlet)
Arany János: A walesi bárdok (részlet)
Arany János: Toldi (részletek)
Kölcsey Ferenc: Himnusz (1-2. vsz.)
Vörösmarty Mihály: Szózat (1. és 2. vsz.+13.,14. vsz.)

Az 5–6. évfolyamon a magyar nyelvtan tantárgyak alapóraszám: 136 óra

A nyelvtan óraszámait úgy értendők, hogy minden témakör kiemelt feladata az írásbeli és szóbeli szövegértés és szövegalkotás folyamatos fejlesztése.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
MAGYAR NYELV	
A kommunikáció alapjai	6
Helyesírás, nyelvhelyesség – játékosan	8
Állandósult szókapcsolatok	5
A nyelvi szintek: beszédhang, fonéma, szóelemek, szavak, szóösszetételek	20
Hangalak és jelentés	6
Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	13
Szófajok a nagyobb nyelvi egységekben: a mondatokban és a szövegben. A szófajokhoz kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi, szövegalkotási, szövegértési tudnivalók	46
Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei	4
SZABADON FELHASZNÁLHATÓ ÓRAKERET – az intézmény saját döntése alapján, felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra évfolyamonként 14-14 óra	28
IRODALOM	
Család, otthon, nemzet – kisepikai alkotások (mese, monda, mítosz) és lírai alkotások	18

Petőfi Sándor: János vitéz	14
Szülőföld, táj – lírai és kisepikai alkotások	8
Prózai nagyepika – ifjúsági regény 1. Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk	10
Egy szabadon választott meseregény elemzése	4
Hősök az irodalomban	10
Arany János: Toldi	16
Szeretet, hazaszeretet, szerelem	11
Prózai nagyepika – ifjúsági regény 2. - Gárdonyi Géza: Egri csillagok	12
Szabadon választott világirodalmi ifjúsági regény	5
SZABADON FELHASZNÁLHATÓ ÓRAKERET (az órakeret maximum 20%-a) az intézmény saját döntése alapján, felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra, illetve a tanár által választott alkotók, művek tanítására évfolyamonként 14–14 óra	28
PROJEKTÓRÁK	16
Összes óraszám:	288

Magyar nyelv 5. évfolyam

Éves óraszám: 68 + 4 projekt óra (72 óra)

Heti óraszám: 2

Az ötödik évfolyam témakörei és óraszámjai:

A kommunikáció alapjai	6
Helyesírás, nyelvhelyesség – játékosan	8 + 8
Állandósult szókapcsolatok	5
A nyelvi szintek: beszédhang, fonéma, szóelemek, szavak, szóösszetételek	20 + 5
Hangalak és jelentés	6 + 1
Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	9
Projekt óra	4
Összes óraszám	72

Ha a szaktanár úgy ítéli meg, hogy az órakeret 100%-át a törzsanyag tanítására kell fordítania, lemondhat a választás lehetőségéről.

Magyar nyelvtan – 5. osztály	
I. Kommunikáció alapjai	6 óra
A jelek világa	A kommunikációs illemszabályok tudatosítása (üdvözlési szokások, SMS, chat)
A kommunikáció fogalma, tényezői	
A kommunikáció nem nyelvi jelei	
A kommunikációs kapcsolat	
A beszélgetés	
II. Helyesírás, nyelvhelyesség - játékosan	8 + 8 óra
Hang és betű, az ábécé	Helyesírási szótárak és helyesírási tanácsadó portálok használata
Betűrend, elválasztás	
Helyesírásunk alapelvei: a kiejtés elve	
Helyesírásunk alapelvei: a szóelemzés elve	
Helyesírásunk alapelvei: a hagyomány elve	

Helyesírásunk alapelvei: az egyszerűsítés elve	
III. Állandósult szókapcsolatok	5 óra
Szólások	Az állandósult szókapcsolatok szerepe a szövegépítésben (jelentésbeli és stilisztikai többlet)
Szóláshasonlatok, közmondások	
Szállóigék	
Köznyelvi metaforák	
IV. A nyelvi szintek: beszédhang, fonéma, szóelemek, szavak, szóösszetételek	20 + 5 óra
Hangképzés, fonéma	Beszédtechnika – folyamatosan, minden tanítási óra néhány percében
A magánhangzók csoportosítása	
Magánhangzótörvények: Hangrend Illeszkedés	
Mássalhangzótörvények: Részleges hasonulás Írásban jelöletlen és jelölt teljes hasonulás Összeolvadás Rövidülés Kiesés	
A szavak szerkezete: Egyszerű és összetett szavak Szótő és toldalék A képző, a jel, a rag	
V. Hangalak és jelentés	
Egyjelentésű szavak	Nyelvi humor – egyes tanórákba beépítve
Többjelentésű szavak	
Azonos alakú szavak	
Rokon értelmű szavak	
Ellentétes jelentésű és hasonló alakú szavak	
Hangutánzó, hangulatfestő szavak	
VI. Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	9 óra
Felelet, szóbeli beszámoló, vázlat	Szövegalkotás fázisai A szövegalkotás mint tanullási módszer
A leírás	
Az elbeszélés	
A párbeszéd	
A levél (hagyományos, elektronikus)	

Tematikus egység: témakör	A kommunikáció alapjai	Órakeret 6 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	– A nyelvhasználati és a kommunikációs készség fejlesztése – A kommunikáció nem nyelvi jeleinek megismerése, alkalmazása és üzenetének felismerése a mindennapi beszédhelyzetekben – A nyelv zenei kifejezőeszközeinek megismerése, alkalmazása – A hallás utáni szövegértési készség fejlesztése – A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése – Szerep- és drámajátékok gyakoroltatása – Aktív részvétel különböző kommunikációs helyzetekben – Az önálló véleményalkotás készségének fejlesztése – A jelek felismerése, elkülönítése, csoportosítása – A kommunikáció tényezőinek megismerése – A kommunikáció nem nyelvi jeleinek felismerése, alkalmazása – A kommunikációs kapcsolat illemszabályainak tudatosítása, alkalmazása	
Fogalmak	természetes jelek, mesterséges jelek, jelrendszerek, feladó, címzett, üzenet, kód, csatorna, beszédhelyzet, arcjáték, gesztusok, testhelyzet, külső megjelenés, térköz; hangsúly, hanglejtés, tempó, hang-erő, szünet, csend; megszólítás, bemutatkozás, bemutatás, kérdés, kérés	

Tematikus egység: témakör	Helyesírás, nyelvhelyesség játékosan	Órakeret 16 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	– Az alapvető helyesírási szabályok megismerése (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés elve) – A megismert helyesírási esetek felismerése írott szövegekben, és tudatos alkalmazása a szövegalkotásban	
Fogalmak	hang és betű, ábécé, helyesírási alapelv (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés elve) elválasztás, helyes kiejtés, nyelvi normáknak megfelelő mondatalkotás, határozóragok megfelelő használata	

Tematikus egység: témakör	Állandósult szókapcsolatok	Órakeret 5 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	– A szókincsfejlesztése, a nyelvhelyességi szabályok alkalmazása – Az állandósult szókapcsolatok, szólások, közmondások értelmezése, szerkezetének, használati körének megfigyelése A leggyakoribb mindennapi metaforák jelentésszerkezetének megfigyelése a beszélt és írott szövegekben – játékos gyakorlatokkal	
Fogalmak	állandósult szókapcsolat, szólás, szóláshasonlat, közmondás, szállóige, köznyelvi metaforák	

Tematikus egység: témakör	A nyelvi szintek: a beszédhang, a fonéma, a szóelemek, a szavak, az összetett szavak	Órakeret 25óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	– A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak megismerése – A nyelvi elemzőképesség fejlesztése – A beszédhangok képzésének megismerése, csoportosításának alapjai – A szavak szerkezetének felismerése – A főbb szóelemek és funkciójuk (képző, jel, rag) felismerése, elkülönítése – A szavak jelentésbeli és pragmatikai szerepének megfigyelése a kommunikációban – Az alapszófajok (ige, főnév, melléknév, számnév, névmás) felismerése – Nyelvi játékok, szójátékok, szóalkotás különféle módjainak megismerése, digitális programok használatával is	
Fogalmak	beszédhang, fonéma, magánhangzó, mássalhangzó, hangkapcsolódási szabályszerűségek, szó, szóelem, egyszerű szó, összetett szó	

Tematikus egység: témakör	Hangalak és jelentés	Órakeret 7 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	– A hangalak és a jelentés kapcsolatának, illetve a jelentésmezőnek a felismerése – Az egyjelentésű, a többjelentésű, az azonos alakú, az ellentétes jelentésű szavak, a rokon értelmű szavak, a hasonló alakú	

	szavak, a hangutánzó és a hangulatfestő szavak jelentése, felismerése – Gyakorlatszerzés a szavak jelentésviszonyainak sokféleségében
Fogalmak	egyjelentésű, többjelentésű, hasonló alakú, ellentétes jelentésű, hangutánzó, hangulatfestő szavak, jelentésmező

Tematikus egység: témakör	Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	Órakeret 9 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	– Szöveghű, értő szövegolvasás gyakorlása – Különböző megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása – Reflektálás a szöveg tartalmára – Olvasási stratégiák alkalmazása – A szóbeli és írásbeli szövegalkotási készség fejlesztése – A kreatív írás gyakorlása – Digitális és/vagy nyomtatott szótárak használata – Szövegtípusok I. (feleletterv, felelet, szóbeli beszámoló, vázlat) jellemzőinek felismerése, alkalmazása – Szövegtípusok II. (elbeszélés, leírás, jellemzés, könyvismertetés, hagyományos levél, elektronikus levél: e-mail) jellemzőinek felismerése, alkalmazása – Szövegtípusok III. (plakát, meghívó) jellemzőinek felismerése, alkalmazása – Helyesírási és a szövegtípusoknak megfelelő alapvető szövegszerkesztési szabályok ismerete	
Fogalmak	elbeszélés, leírás, feleletterv, felelet, szóbeli beszámoló, vázlat, levél, elektronikus levél, könyvismertető	

A továbbhaladás feltételei az 5. év-folyam végén	• A kommunikációs folyamat ismerete, alkalmazkodás beszédhelyzethez, kommunikációs célhoz, szituációhoz, beszédpartnerhez. • Vázlatkészítés szabályai, a vázlat fajtái, szövegalkotás szóban és írásban: elbeszélés, párbeszéd, levél és jellemzés, könyvismertetés, hagyományos levél, elektronikus levél, plakát, meghívó • Helyesírási alapelvek, elválasztás, betűrendbe sorolás, a keltezés helyesírása. A tanult szabályok alkalmazása. • A szavak szerkezete: egyszerű és összetett szó, szótő, toldalék, képző, jel, rag. • Hangalak és jelentés kapcsolata: egyjelentésű, többjelentésű, azonos alakú, rokon értelmű és ellentétes jelentésű szavak, hangutánzó és hangulatfestő szavak; állandósult szókapcsolatok: szólások, közmondások. • A hangok: magánhangzók (magas, mély; hosszú, rövid), mássalhangzók (zöngés, zöngétlen); hangrend és illeszkedés; teljes és részleges hasonulás, összeolvadás, kiesés, rövidülés.

Magyar nyelv 6. évfolyam

Éves óraszám: 68+ 4 projekt óra (72 óra)

Heti óraszám: 2

A hatodik évfolyam témakörei és óraszámjai:

Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	4
Szófajok a nagyobb nyelvi egységekben: a mondatokban és a szövegben. A szófajokhoz kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi, szövegalkotási, szövegértési tudnivalók	46 + 14
Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei	4
Projekt óra	4
Összes óraszám	72

A hatodik évfolyam tananyagtartalma:

Ha a szaktanár úgy ítéli meg, hogy az órakeret 100%-át a törzsanyag tanítására kell fordítania, lemondhat a választás lehetőségéről.

Magyar nyelv – 6. osztály	
I. Szófajok a nagyobb nyelvi egységekben: a mondatokban és a szövegben. A szófajokhoz kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi, szövegalkotási, szövegértési tudnivalók	46 + 14 óra
Szóelemek, szófajok	Tulajdonnevek köznevesülése
Az ige fogalma	Köznevek tulajdonnévvé válása
Az igeidők	Történelmi ragadványnevek
Az igemódok	Melléknevek főnevesülése
Az ige ragozása	Melléknevek metaforikus jelentése
A leggyakoribb igeképzők	
Az igék helyesírása	
A határozószó	
A főnév	
Személynevek és helyesírásuk	

A földrajzi nevek és helyesírásuk	Emberi tulajdonságok megjelenése az állandósult szókapcsolatokban A számnevek megjelenése az állandósult szókapcsolatokban, mondókákban Karinthy Frigyes: Tegeződés Többszófajúság Szófajváltás Az állandósult szókapcsolatok és a szófajok Az igenevek kapcsolata a többi szófajjal A névmások szerepe a mondat- és szövegépítésben Hagyományos és digitális helyesírási szótárak és portálok használata A szófajok használatának nyelvhelyességi kérdései
Az állatnevek, égitestek, márkanevek és helyesírásuk	
Az intézménynevek, címek, díjak és helyesírásuk	
A melléknév	
A melléknevek helyesírása	
A számnév	
A számnév helyesírása	
A névmások	
A személyes és birtokos névmás	
A kölcsönös és visszaható névmás	
A mutató és kérdő névmás	
A vonatkozó, határozatlan és általános névmás	
Az igenevek: A főnévi igenév A melléknévi igenév A határozói igenév	
Viszonyzó, mondatszók	
II. Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	4 óra
A plakát, a meghívó	
A jellemzés	
III. Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei	4 óra
A hagyományos és digitális könyv- és könyvtárhasználat	
Sajtótermékek jellemző jegyei	

Tematikus egység: témakör	Szófajok a nagyobb nyelvi egységekben: a mondatokban és a szövegben. A szófajokhoz kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi, szövegalkotási, szövegértési tudnivalók	Órakeret 60 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek	– Helyesírási készség fejlesztése – A szójelentés, a metaforikus jelentés, a több szófajúság megismerése – A szavak jelentésbeli szerepe és gyakorlati alkalmazása a szóbeli és írásbeli kommunikációban – A szófajok felismerése helyes leírása a mondatban és a szövegben: ige, főnév, számnév, határozószó, igenevek, névmások, viszonyoszó, mondatok – Az iskolai helyesírási segédeszközök: szótár, szabályzat és helyesírási portálok önálló használata – Különböző megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása – Szóbeli és írásbeli fogalmazási készség fejlesztése – Reflektálás a szöveg tartalmára – A szöveghű és értő szövegolvasás gyakorlása – A hagyományos és a digitális íráshasználat fejlesztése – A kreatív írás gyakorlása – A helyesírási készség fejlesztése – A mérlegelő gondolkodás fejlesztése – A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak megismerése – A nyelvi elemzőkészség kialakítása
Javasolt tevékenységek	szó, szóelem, szófajok: ige, főnév, melléknév, számnév, határozószó, igenevek, névmások, viszonyoszó, mondatok

Tematikus egység: témakör	Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	Órakeret 4 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK – Szöveghű, értő szövegolvasás gyakorlása – Különböző megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása – Reflektálás a szöveg tartalmára – Olvasási stratégiák alkalmazása – A szóbeli és írásbeli szövegalkotási készség fejlesztése – A kreatív írás gyakorlása – Helyesírási és a szövegtípusoknak megfelelő alapvető szövegszerkesztési szabályok ismerete	
Fogalmak	jellemzés, plakát, meghívó	

Tematikus egység: témakör	Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei	Órakeret 4 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	– A könyvtárak típusaival és jellemzőivel való ismerkedés – Megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunka végzése a könyvtárban és digitális felületeken – Az információ-keresés, –gyűjtés alapvető technikáinak gyakorlása – Képzőművészeti gyűjtemények megismerése vezetéssel – Részvétel múzeumpedagógiai és könyvtárismereti foglalkozáson, és az azt előkészítő osztálytermi órán – Néhány sajtótermék szerkezetének, tartalmának áttekintése Megadott szempontok alapján reflexió megfogalmazása a múzeumban, színházban, könyvtárban szerzett tapasztalatokról	
Javasolt tevékenységek	könyvtár, katalógus, digitális adattárak, múzeum, kiállítás, gyűjtemény, sajtó, folyóirat, rovat, célcsoport, könyvismertetés	

A továbbhaladás feltételei a 6. évfolyam végén

A továbbhaladás feltételei a 6. évfolyam végén	• Kommunikációs szituációkban alkalmazkodás a helyzethez, célhoz, beszédpartnerhez • A nyelvi és nem nyelvi kommunikációs eszközök ismerete • Az információ-keresés, –gyűjtés alapvető technikáinak ismerete • Reflexió megfogalmazása a múzeumban, színházban, könyvtárban szerzett tapasztalatokról • Szövegalkotás: az ötödik évfolyamon megismert műfajok + jellemzés, plakát, meghívó • A szófajok felismerése helyes leírása a mondatban és a szövegben: • <i>alapszófajok</i> • ige (jelentése, szerkezete, igeidők, igemódok, ragozás, szövegbeli szerep, helyesírás) • főnév (köznév és tulajdonnév, ezek fajtái, szerkezete, a tulajdonnevek helyesírása) • melléknév (szövegbeli szerep, fokozás, helyesírás) • számnév (a számnév fogalma és fajtái, számnevek írása betűkkel, keltezés helyesírása) • névmások (fajtái, szövegszervező szerepük)

	• határozószó (fajtái, helyesírásuk) • igenevek (fajtái, képzésük, szövegbeli szerepük) • <i>viszónyszók</i> (névelő, névutó, kötőszó, igekötő, segédige, módosítószó, indulatszó)

Magyar irodalom 5. évfolyam

Éves óraszám: 68+ 4 projekt óra (72 óra)

Heti óraszám: 2

Az ötödik évfolyam témakörei és óraszámjai:

Család, otthon, nemzet – kispikái alkotások (mese, monda, mítosz) és lírai alkotások	18 + 5
Petőfi Sándor: János vitéz	14 + 9
Szülőföld, táj – lírai és kispikái alkotások	8
Próza nagyepika – ifjúsági regény 1. Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk	10
Egy szabadon választott meseregény elemzése	4
Projekt óra	4
Összes óraszám	72

Az ötödik évfolyam tananyagtartalma:

Ha a szaktanár úgy ítéli meg, hogy az órakeret 100%-át a törzsanyag tanítására kell fordítania, lemondhat a választás lehetőségéről.

I. Család, otthon, nemzet	
Weöres Sándor: Ó, ha cinke volnék	Nemes Nagy Ágnes: Bors néni könyve - részletek
Petőfi Sándor: Egy estém otthon Füstbe ment terv Magyar vagyok	Móra: Csalóka Péter Petőfi Sándor: Arany Lacinak
Arany János: Családi kör	Ágh István: Virágosat álmodtam

Kányádi Sándor: Nagyanyó-kenyér	Kányádi Sándor: Befagyott a Nyárád
Fehérlófia	
Az égig érő fa (magyar népmese)	Tündérszép Ilona és Árgyélus
Arany János: Rege a csodaszarvasról	Attila földje (népmese)
Görög mítosz: Daidalosz és Ikarosz	
Bibliai történetek A világ teremtése Noé, Jézus születése, A betlehemi királyok	Az Édenkert története József Attila: Betlehemi királyok Jókai Mór: Melyiket a kilenc közül? Dávid és Góliát, további bibliai történetek
II. Petőfi Sándor: János vitéz	
III. Szülőföld, táj	
Petőfi Sándor: Szülőföldemen	Petőfi Sándor: Távolból
Petőfi Sándor: Az alföld	Ady Endre: Föl-földobott kő
Petőfi Sándor: Úti levelek (részlet)	
Nagy László: Balatonparton	
Weöres Sándor: Tájkép	
IV. Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk	
V. Választható magyar ifjúsági vagy meseregény	
Móra Ferenc: Csilicsali Csalavári Csalavér Szabó Magda: Tündér Lala Fekete István: A koppányi aga testamentuma Fekete István: Bogáncs (Egy kiválasztása kötelező.)	

Tematikus egység: témakör	Család, otthon, nemzet – kisepikai (mese, monda, mítosz) és lírai alkotások	Órakeret 23 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	– A családi és baráti kapcsolatok sokféleségének megismerése irodalmi szövegek által – Különböző korokban keletkezett, különböző műfajú szövegek tematikus rokonságának, problémafelvetéseinek tanulmányozása – A korábban megismert műfajokhoz (pl. mese, monda) kapcsolódó elemzési szempontok alkalmazása hasonló témájú szövegekben – Személyes vélemény megfogalmazása a szövegekben felvetett problémákról, azok személyes élethelyzethez kapcsolása	

Fogalmak	népmese, mese, mesealak, meseformálás, meseszám, kaland, motívum, monda, rege, mítosz, valamint a témakörhöz választott szövegek elemzéséhez kapcsolódó fogalmak: hagyomány, nemzeti hagyomány, nemzeti kultúra, hazaszeretet, eredetmonda, dal, életkép, idill, lírai én

Tematikus egység: témakör	Petőfi Sándor: János vitéz	Órakeret 23 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	– A mű szövegének közös órai feldolgozása – A mű cselekményének megismerése, fő fordulópontjainak értelmezése – A költői szöveg részletének és más médiumbeli megjelenítésének (rajzfilm, színmű, illusztráció, stb.) összehasonlítása – A szöveg néhány részletében a poétikai eszközök felismerése, szerepük értelmezése: verselés, szóképek, alakzatok Alapvető verstani és műfaji fogalmak megismerése, alkalmazása a mű bemutatásakor	
Fogalmak	verses epika, elbeszélő költemény; ütemhangsúlyos verselés, verssor; felező tizenkettes, páros rím; hasonlat, metafora, megszemélyesítés; párhuzam, ellentét	

Tematikus egység: témakör	Szülőföld, táj	Órakeret 10 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	– A tájhoz, környezethez fűződő érzéseket, gondolatokat kifejező szövegek megértése, összehasonlítása – A táj- és környezetfestés eszközeiként szolgáló nyelvi formák megfigyelése lírai és prózai szövegekben – A nyelv változó természetének megfigyelése különböző példák alapján – A különböző korszakokban született szövegek nyelvi eltéréseinek összevetése – Az irodalmi szövegek keletkezéséhez, megértéséhez, tartalmához kapcsolódó földrajzi kérdések megbeszélése – A szövegek összevetése a keletkezésükhöz, megértésükhöz, tartalmukhoz kapcsolódó valós helyszínek különböző korokból származó képi ábrázolásaival – Irodalmi atlasz vagy térkép használata	

	– A szövegek vizuális értését erősítő ábrák, illusztrációk készítése különböző technikákkal Kisebb projektmunkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése
Fogalmak	hagyomány, napló, személyesség, tájleírás, téma, útleírás

Tematikus egység: témakör	Prózai nagyepika – Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk	Órakeret 4 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	– Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészek részletes megfigyelése – A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás – A cselekmény főbb fordulópontjainak felismerése – Egyes szereplők jellemzése – Főbb helyszínek, térbeli viszonyok azonosítása A cselekmény és térszerkezet vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban	
Fogalmak	Az epikai mű szerkezete: előkészítés, cselekmény, fordulat, bonyodalom, tetőpont, megoldás, végkifejlet, helyszín, főszereplő, mellékszereplő	

Tematikus egység: témakör	Egy szabadon választott magyar mese- vagy ifjúsági regény elemzése	Órakeret 4 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	– Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése, és egyes szövegrészek részletes megfigyelése – A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás – A cselekmény főbb fordulópontjainak felismerése – Egyes szereplők jellemzése – Főbb helyszínek, térbeli viszonyok azonosítása – A cselekmény és térszerkezet vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban	
Fogalmak	A korábban tanult poétikai fogalmak alkalmazása a választott regénynek megfelelően	

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK:

Petőfi Sándor: János vitéz
Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk
Választható magyar ifjúsági vagy meseregény (a táblázatban felsorolt művek közül a szak- tanár jelöli ki)

MEMORITEREK:

Weöres Sándor: Ó, ha cinke volnék
Petőfi Sándor: János vitéz (részletek)
Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem
Arany János: Rege a csodaszarvasról (részlet)
Arany János: Családi kör (részlet)

A továbbhaladás feltételei az 5. évfolyam végén

A továbbhaladás feltételei az 5. évfolyam végén	• Család, otthon, nemzet: népköltészeti és műköltészeti alkotások, lírai és epikai műfajok, prózai és verses forma, rím, ritmus, dal, életkép, idill, lírai én, népmese, tündérmesemese, monda, rege, mítosz, valamint a témakörhöz választott szövegek elemzéséhez kapcsolódó fogalmak: hagyomány, nemzeti hagyomány, nemzeti kultúra, hazaszeretet, ismeretek a Bibliáról• János vitéz: cselekmény, fordulatok, valós és csodás elemek, tér, idő, helyszínek, szereplők, költői képek és alakzatok, verselés, rímelés, elbeszélő költemény; ütemhangsúlyos verselés, verssor; felező tizenkettes, páros rím; hasonlat, metafora, megszemélyesítés; párhuzam, ellentét, memoriterek• Szülőföld, táj: téma, gondolat, érzelem, hangulat, költői képek és alakzatok, a tájleíró költemény, rím, ritmus, memoriter, hagyomány, napló, személyesség, útleírás• Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk (házi olvasmány): a regény fogalma; cselekmény, erkölcsi konfliktusok, szerkezet, tér- és időviszonyok, elbeszélői nézőpont, szereplők; az epikai mű szerkezete: előkészítés, cselekmény, fordulat, bonyodalom, tetőpont, megoldás, végkifejlet, helyszín, főszereplő, mellékszereplő• Szövegalkotás (az olvasott művekhez kapcsolódóan is): elbeszélés, jellemzés, leírás, érvelés, levél.

Magyar irodalom 6. évfolyam

Éves óraszám: 68+ 4 projekt óra (72 óra)

Heti óraszám: 2

A hatodik évfolyam témakörei és óraszámjai:

Hősök az irodalomban	10 + 6
Arany János: Toldi	16 + 6
Szeretet, hazaszeretet, szerelem	11 + 2
Prózai nagyepika – ifjúsági regény 2. - Gárdonyi Géza: Egri csillagok	12
Szabadon választott világirodalmi ifjúsági regény	5
Projekt óra	4
Összes óraszám	72

A hatodik évfolyam tananyagtartalma:

VI. Hősök az irodalomban		10+6
<i>V.1. Hagyomány és irodalom</i>		
Arany János: Mátyás anyja	Szimónidész: A thermopülei hősök sírfelirata	
Arany János: A walesi bárdok		
Hősök-mondák:		
• <i>Beckó vára vagy Csörsz árka</i>• <i>Szent László legendája vagy Lehel kürtje</i>		
<i>A párok közül az egyik kötelező, a másik a választható művek közé kerül.</i> • <i>Kittenberger Kálmán: Oroszlánvadászataimból (részlet) vagy Széchenyi Zsigmond: Csui (részlet)</i> <i>(Választható)</i>• <i>Torna vára (Felvidék) vagy Tordai hasadék (Erdély) vagy A Lendvai vár (Muravidék) vagy délvidéki Mátyás-mondák</i>		
<i>(A felsoroltak közül az egyik kötelező. Lehetőség van arra, hogy a tanárok a saját régiójuk mondáit válasszák.)</i>		

V.2. Irodalom és mozgókép Fazekas Mihály: Lúdas Matyi	
VII. Arany János: Toldi 16+6	
VIII. Szeretet, hazaszeretet, szerelem 11+2	
Bibliai történetek Mária és József története Jézus tanítása a gyermekekről (karácsonyi ünnepekör)	Ady Endre: Karácsony Dsida Jenő: Itt van a szép karácsony Juhász Gyula: Karácsony felé Fekete István: Róráté Kányádi Sándor: Hattyúdal Reményik Sándor: A karácsonyfa énekel
Kölcsey Ferenc: Himnusz	Lázár Ervin: Az élet titka (Eredeti üzenet) Radnóti Miklós: Nem tudhatom Szendrey Júlia: Magyar gyermek éneke
Vörösmarty Mihály: Szózat	
Petőfi Sándor: Honfidal	
	Irodalom és mozgókép Hollós László–Dala István: Szerelmes földrajz/ vagy Rockenbauer Pál: Másfélmillió lépés Magyarországon (részlet, lehetőleg a saját régióról)
Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem	Kőmíves Kelemen Szerelem a népdalokban: Tavaszi szél vizet áraszt A csitári hegyek alatt
Petőfi Sándor: Reszket a bokor, mert...	
Radnóti Miklós: Bájoló	
IX. Gárdonyi Géza: Egri csillagok 12	
X. Választható világirodalmi ifjúsági regény 5	
Daniel Defoe: Robinson Crusoe vagy Antoine de Saint-Exupéry: A kis herceg	

Tematikus egység: témakör	Hősök az irodalomban	Órakeret 16 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	– Az olvasott szöveg szereplőiről, a megjelenített élethelyzetekről szóban és írásban véleményt fogalmaz meg – A hősiesség különböző példáit kifejező szövegek megértése és összehasonlítása – A különböző korokban és műfajokban megjelenő témák nyelvi formáinak elkülönítése – A különböző korszakokban született szövegek nyelvi eltéréseinek összevetése	

	– Az irodalmi szövegek keletkezéséhez, megértéséhez, tartalmához kapcsolódó történelmi, földrajzi kérdések megbeszélése – Irodalmi atlasz vagy térkép használata – Kisebb projektmunkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése
Fogalmak	próbatétel, ismétlődő motívum, időmértékes verselés, vándortéma; daktilus, spondeus, hexameter; epigramma, ballada, vígballada, népballada, műballada, balladai homály, kihagyás

Tematikus egység: témakör	Arany János: Toldi	Órakeret 22óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	– A mű szövegének közös órai feldolgozása – Az olvasás és megértés nyelvi nehézségeinek feltárása, szókincsbővítés és olvasási stratégiák fejlesztése – Az elbeszélő költemény műfaji jellemzőinek felismerése, értelmezése a mű vonatkozásában – Az alkotás néhány stíluselemének megfigyelése (pl. verselés, szóképek, alakzatok) – A mű erkölcsi kérdéskérdései (bűn, bosszú, megtisztulás, testvérvizsoly stb.) megtárgyalása – Az elbeszélői szerepek (narráció, költői kiszólások, rokon-szenv) felismerése, értelmezése a jelentésteremtésben	
Fogalmak	verses epika, elbeszélő költemény; s, előhang, epizód, késleltetés; allegória; fokozás, túlzás, megszólítás	

Tematikus egység: témakör	Szeretet, hazaszeretet, szerelem	Órakeret 13 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	– Az olvasott szöveg szereplőinek érzelmeiről, gondolatairól, az élethelyzetekről vélemény megfogalmazása szóban és írásban – A szeretet, szerelem, hazaszeretet különböző példáit kifejező szövegek megértése és összehasonlítása – A téma megjelenítését különböző korokban és műfajokban szolgáló nyelvi formák elkülönítése lírai és prózai szövegekben	

	– A különböző korokban és műfajokban megjelenő témák nyelvi formáinak elkülönítése – A szövegek összevetése a keletkezésükhöz, megértésükhöz, tartalmukhoz kapcsolódó valós helyszínek különböző korokból származó képi ábrázolásaival – Kisebb projektmunkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése
Javasolt tevékenységek	líra, lírai alany, lírai én, téma, motívum; versforma, rímszerkezet, keresztrím, alliteráció; dal, népdal

Tematikus egység: témakör	Prózai nagyepika – Gárdonyi Géza: Egri csillagok	Órakeret 12 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	– Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészletek részletes megfigyelése – A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás – A cselekmény fordulópontjainak összekapcsolása a műfaj jellegzetességeivel – A főbb szereplők kapcsolatának értelmezése – A szereplők közötti kapcsolatok vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban – Szövegalkotás az egyes szereplők nézőpontjának megjelenítésével	
Fogalmak	történelmi regény, elbeszélő, időszerkezet, több szálon futó cselekmény, jellemek	

Tematikus egység: témakör	Egy szabadon választott világirodalmi ifjúsági regény	Órakeret 5 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek	– Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészletek részletes megfigyelése – A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás – A cselekmény fordulópontjainak összekapcsolása a műfaj jellegzetességeivel – A főbb szereplők kapcsolatának értelmezése	

	– A szereplők közötti kapcsolatok vizuális megjelenítése analog vagy digitális médiumban – Szövegalkotás az egyes szereplők nézőpontjának megjelenítésével
Fogalmak	A korábban tanult poétikai fogalmak alkalmazása a választott regénynek megfelelően

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK:

Arany János: Toldi
Gárdonyi Géza: Egri csillagok
Választható világirodalmi ifjúsági regény (a táblázatban felsorolt művek közül a szaktanár jelöli ki)

MEMORITEREK:

Arany János: A walesi bárdok (részlet)
Arany János: Toldi (részletek)
Kölcsey Ferenc: Himnusz (1-2. vsz.)
Vörösmarty Mihály: Szózat (1. és 2. vsz.+13.,14. vsz.)

A továbbhaladás feltételei a 6. évfolyam végén

A továbbhaladás feltételei a 6. évfolyam végén	• Hősök az irodalomban: az olvasott szöveg szereplőiről, a megjelenített élethelyzetekről szóban és írásban vélemény megfogalmazása műfaji jellemzők (ballada, monda, epigramma) mondatípusok, csodás és valós elemek, cselekmény, tér- és időviszonyok, szereplők, ritmus, időmértékes verselés, ismétlődő motívum, , vándortéma; memoriter részletek, • Arany János: Toldi: a szereplők érzelmeiről, gondolatairól, az élethelyzetekről vélemény megfogalmazása szóban és írásban a mű keletkezése, az elbeszélő költemény fogalma; cselekmény, szerkezet, tér- és időviszonyok, szereplők és kapcsolataik, szóképek és alakzatok; az előhang, mottó, konfliktus, allegória, epizód fogalma, memoriter. • Szeretet, hazaszeretet, szerelem: a szereplők érzelmeiről, gondolatairól, az élethelyzetekről vélemény megfogalmazása szóban és írásban

	a lírai műnem jellemzői, témák, motívumok felismerése; stílus- eszközök, rím, ritmus, lírai alany, lírai én, versforma, rímszerke- zet, alliteráció; dal, népdal, memoriterek • Gárdonyi Géza: Egri csillagok (házi olvasmány): a cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véle- ményalkotás a történelmi regény műfaja, a regény cselekménye, szerkezete, tér- és időviszonyok, szereplők rendszere, kapcsolataik, motívu- mok, memoriter. Szövegalkotás: (az olvasott művekhez kapcsolódóan is): elbeszélés (né- zőpontváltással is), leírás, jellemzés, érvelés, írásbeli kapcsolattartás